

Proprietatea privată și economia de piață

Peisajul economic al lumii contemporane se prezintă într-o mare varietate de forme și modalități de funcționare a economiei. Fiecare țară are o individualitate economică specifică, deosebindu-se, prin multe lucruri, de toate celelalte.

Economia de comandă.

Economia de piață.

Economiștii obișnuiesc să discute despre țări cu *economie de piață* și țări cu economie de comandă. Criteriul pe baza căruia se stabilesc aceste două tipuri de economie este proprietatea.

În timp ce societățile cu *economie de comandă* (din statele comuniste) se bazează pe aproape exclusiv pe proprietatea de stat, țările capitaliste sau cu economie de piață au la bază (chiar dacă nu exclusiv) proprietatea privată.

Proprietatea privată cuprinde bunuri deținute de diferite persoane sau grupuri și care sunt folosite:

- În scop personal: casă, mașină, mobilă, haine, etc
- Pentru desfășurarea afacerilor private:
  - Clădirile firmelor;
  - Mașini și echipamente;
  - Terenuri;
  - Materii prime, etc.

Oamenii folosesc proprietatea cum vor ei:

- Pot cumpăra cât doresc;
- Pot vinde ce doresc;
- Se pot asocia cu alte persoane, pe baza unui contract, pentru a vinde sau cumpăra bunuri.

Un aspect important al drepturilor asupra proprietății private în capitalism este că acestea includ și dreptul de a hotărî asupra propriei persoane, iar ceilalți pot să se folosească de ei, doar în virtutea unui contract voluntar.

În diferite tipuri de societăți, (sclavagism, feudalism, socialism) aceste drepturi importante erau deseori încălcate.

Proprietatea privată și economia de piață

Faptul că *proprietatea privată constituie fundamentul unei economii de piață*, nu exclude celelalte forme de proprietate.

Cele mai multe state capitaliste (cu economii de piață) cuprind în legislația lor articole referitoare la proprietatea socială de stat.

Guvernele occidentale dețin adesea și conduc întreprinderi, construiesc și administrează spații de locuit, școli, instituții culturale.

Capitalismul nu exclude rolul statului în economie, dar îl limitează la atât cât este necesar bunei sale funcționări. Într-o economie de piață, agentul economic, și nu guvernul, deține controlul.

Guvernul nu știe ce, cum, pentru cine se produce. Oamenii sunt liberi să producă ce doresc, organizându-și producția cum cred de cuviință, orientându-se spre anumite categorii de clientelă. Singurul control și totodată confirmarea sau infirmarea activității agentului economic este acela asigurat de piață.

Piața

Piața este un spațiu economic în care se schimbă liber bunuri și servicii.

Mecanismul de funcționare al “controlului” economic prin piață este extrem de simplu:

- Producătorii aduc pe piață ceea ce ei au produs, așa cum au dorit;
- Cumpărătorii, în funcție de interesele și nevoile lor, vor cumpăra anumite produse;
- Unii producători își vor vinde toate bunurile create, alții nu, și se vor reorienta, în funcție de cerințele cumpărătorilor;
- Acei producători care nu vor sesiza semnalele cumpărătorilor pe piață, vor pierde și nu vor mai putea produce în continuare;

- Prețurile la care se vând produsele se formează liber, pe piață, fără intervenția statului. De exemplu, dacă foarte mulți producători au produs încălțăminte sport pentru copii, dar sunt puțini cumpărători, pentru a vinde, producătorii vor fi nevoiți să scadă prețul.

În cazul în care s-au produs foarte puține produse și sunt mulți cumpărători, prețurile vor fi mai mari.

Într-o economie de piață în care titlurile de proprietate sunt deținute de către persoane individuale (proprietatea privată) și în care drepturile asupra beneficiilor rezultate din exploatarea proprietății sunt garantate prin lege, agenții economici (producătorii) au toate motivele să producă mult și bine pentru a câștiga cât mai mult și pentru a obține profit.

Profitul

Profitul este câștigul obținut de producător, după ce a scăzut din veniturile obținute cheltuielile pe care le-a efectuat pentru a produce.

Dorința de a obține profit îi mobilizează pe oameni pentru a munci cât mai bine și a-și folosi proprietatea, astfel încât să piardă cât mai puțin. Ei se simt liberi, întrucât pot lua hotărâri, în funcție de interesele proprii.

Concluzii:

- ✓ Proprietatea privată constituie fundamentul economiei de piață.
- ✓ Economiiile de piață respectă și garantează dreptul la proprietate, ceea ce stimulează inițiativa oamenilor și dorința lor de a produce mai mult și mai bine. Oamenii sunt liberi să acționeze cum cred ei că este mai bine pentru a câștiga (a obține profit).
- ✓ Singurul „control” este cel al pieței.